DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

COLICA.

COLICA recte et breviter definita videtur, ' Dolor abdominis, praecipue circa umbilicum torquens; vomitus; ' alvus adſtricta,' cum fibrarum, praecipue in inteſtinis, muſcularium motu abnormi *.

Colica a ſcriptoribus in plurimas, a Sauvageſio in viginti, ſpecies diviſa eſt †. Quarum multae aliorum generum ſunt, nec reliquae, niſi magnitudine, differunt. In hac diviſi-

* Cull. Gen. morb. Cl. 2. Or. 3.

† Sauvag, Cl. 7. Gen, 22.

one causarum remotarum ratio parum recte respecta est; cum, quaecunque illae fuerint, solus internus, ex quo pendet morbus, respiciendus status esset. Quo perpenso, nihil in symptomatis certum, nihil stabile, quatenus a causis remotis ea profluant, animadvertitur, quodque pro una quavis specie habendum videatur, id, procedente morbo, in aliam verti solet; quin et is casus, qui Colica Saturnina nominatur, maximeque a reliquis distare videri potest, nihil adeo constans aut sibi proprium, excepta, quae semper intelligitur, magnitudine, quo pro specie, a reliquis casibus discreta, distinguatur, habet. De quo Islemann, qui maximam ejus varietatem vidit, 'Interdum,' inquit, 'varii generis, pro diversa aegrorum constitutione, febres superveniunt, biliosae, putridae, vel ex inflammatione intestinorum, quae in abscessum abiens, morbi moram nonnunquam morte rumpit.' *

CAUSA

* Hall. disput. morb. tom. 3. p. 306.

CAUSA PROXIMA.

Van Swietenius, qui inflammatione inteſtinorum contineri colicam ratus eſt, tamen ‘ Varia,’ inquit, ‘ experimenta recenſita fue-‘ runt, quae docent, acria applicata inteſtinis ‘ ſpaſmos excitaſſe in his fibris muſcularibus, ‘ per quos inteſtinum conſtringeretur validiſſi-‘ me, non tantum in loco cui applicatum fue-‘ rat, verum etiam in vicinis plurimis locis ‘ eodem tempore ſic conſtricta fuiſſe inteſtina, ‘ ut omnis tranſitus contentis intercludere-‘ tur *.’ Et Franciſcus Homius, illuſtris praeceptor noſter, ‘ A ſpaſtica,’ ait, ‘ inteſtinorum ‘ contractione oritur hic morbus. Eluceſſit a ‘ ſymptomatibus, cadaverum inſpectione, et ‘ experimentis in vivis animalibus inſtitu-‘ tis †.’ Nos ſpaſmum inteſtinorum unius aut plurium partium pro colicae cauſa habemus. Neque obſervationes, cum aliae, tum inciſis cadaveribus, aut inſpecto in qui-

buſdam

* Comment. in Boerh. Aphor. 959.

† Princip. Med. p. 160.

busdam animalibus loco laborante, non hanc causae rationem, ut vir relatus ait, confirmant. In curationibus versati adeo valido spasmo constrictum rectum viderunt, ut hoc fistulam clysmaticam aegre reciperet, receptaque immitti tamen liquorem prohiberet. Is spasmus partim a torpore, gradum morbosum nacto, partim a praesentis acredinis irritamento, pendet. Acredinem, humores in intestina excerni soliti, item perspirabilis retentus et eodem transfusus, tum bilis, denique e ventriculo alii huc cumulati, omnes copia simul et acredine adaucti, praebent. Quae acredo, ut in magna canalis alimentarii mobilitate, Choleram, in ejusdem sine mobilitate atonia ad statum putridum vergente, Dysenteriam, in puriore debilitate cum irritabilitate, Diarrhoeam; ita in hoc ejus partis torpore Colicam, creat.

SEMINIUM

SEMINIUM MORBI.

Corporis ſtatus, huic morbo opportunus, non omnibus communis eſt; ſiquidem alii totam fere vitam eum fugiunt, alii e leviſſimis caſibus, et ſaepe non evidentibus, plecti conſueverunt: Eſt igitur proprius quibuſdam habitus. Quem corporis, et, prae caeteris partibus, inteſtinorum torporem eſſe, difficile in iis, qui morbo opportuni ſunt, mota alvus, et, niſi validioribus, aut magna doſe datis, catharticis non parens, argumento eſt. Ita Iſlemann, quem modo retuli, ‘ praecedit,’ inquit, ‘ et comi‘ tatur diros hoſce cruciatus alvi obſtructio ‘ pertinaciſſima, remediis, alias maxime effi‘ cacibus, ſaepe haud ſuperanda, quam, quod ‘ mirandum, quatuordecim ultra dies aegros ‘ abſque dolore ſuſtuliſſe, Suchlandius adſe‘ verat.’ Idemque hic, quanto tardius obſtructio ſubnaſcatur, tanto vehementiorem fore dolorem, dicit.

Eundem torporem non inteſtinis, ac ne canali quidem alimentario, contineri, ſed alibi

alibi corporis, maximeque in ſummo hoc ſubeſſe, tam eorum, qui morbo implicantur, natura, quam poteſtatum, ſeminium facientium, de quibus mox dicetur, agendi ratio oſtendit. Ita, qui colicae opportuni ſunt, plerique raro ſudant, tarde perſpirant, talemque omnium fere aliarum actionum, qualis atrabilarius eſt, torporem manifeſtant.

Torpor ille inteſtinorum et reliqui corporis, in quo ſeminium colicae poſitum eſt, poteſt aut congenitus eſſe, aut iis rebus, quae habitum faciunt, creari. Congenitus, ut dictum eſt, ad atrabilarium notabilem illum accedens, in temperamento conſiſtit, eo, ſcilicet, quod atrabilarium dicitur.

SEMINII CAUSÆ.

Habitum creant, eo ſeminii cauſae dicenda, quietum vitae genus, victus ſedans et parum perſpirabilis, ebrietas, ſedantium actio, omnia in conſuetudinem deducta.

Ut

Ut exercitatio idonea, musculorum toto corpore actionem excitando, sanguinem in venis ad cor redeuntem percitando, per dextrum hoc et pulmones, perque sinistrum et arterias universas, et in harum, qui motui in majoribus vasis parent, finibus accelerando, perspirationem auget, consentientesque cum fibris muscularibus, perspiratoria vascula cingentibus, quae aucto in iis impetu in actionem excitantur, fibras, motum peristalticum peragentes, simili modo excitat; ita quietis, quae contrariam huic effectuum seriem, vasorum omnium motum languentem, fibrarumque torpentem statum, ponit, actio explicatu facilis est, torporisque, de quo agitur, causa manifesta.

Materia victus maxime sedans, minimeque perspirabilis, e plantarum genere parata est: Et ex hac ipsa radices, olera, et fructus talis maxime naturae sunt, quae non tam liquidam alvum, ut vulgo creditur, faciunt, quam facere videntur. Non enim, si res propius perspicitur, alvi liquiditas auctam ejus actionem, sed compulsam eò, imminu-

ta

ta perſpiratione, humorum copiam, ſignificat. Certe haec harum rerum, quam vulgaris, veriſimilior explicatio eſt. Eas enim pro ſtimulantibus nemo, contra pro ſedantibus omnes fere, quocunque modo earum actionem explicarent, habere, et ſaepe etiam praecipere, conſueverunt. Aucta autem hic alvi actio, non et ob hoc credenda eſt, quod perſpiratio, ſub illarum actione, pro certo et confeſſo imminuta eſt. Quae imminuta omnium ubique vaſorum imminutam quoque actionem denunciat, et omnia praeterea indicant. Sic igitur, ſcilicet, perſpirationem impediendo, eoque fibrarum, motum periſtalticum continentium, actionem et tonum imminuendo, materiae vegetabilis, maximeque ejus, de qua ſermo eſt, actio, ſive ut diarrhoeae ſive ut colicae poteſtas nocens, omnibus nota explicanda videtur. Eademque actio, ratione ſimilis, ſed minus valida, conſueta, et intra valitudinis fines ſubſiſtens, ſeminium inferre poteſt. Eodem potionis cujuſdam, nempe, fermentatione ex pomis

confectae,

confectae, actio pertinet, et explicationem eandem, nec vini Rhenani, si sine saccharo Saturnino nocet, noxa aliam, recipit.

Quod si aliae potiones, sive vinosae, sive spirituosae, quae dicuntur, non solum pro potestatibus nocentibus in colica excitanda ab omnibus medicis habentur, sed per consuetudinem assumptae, paulatim agentes, intraque manifestam noxam subsistentes, seminium etiam faciunt; id, cum sine acido aut acescente proprietate, quae in potionibus modo relatis sola fere incusanda sunt, efficitur, per ebrietatem fieri solet. Ebrietas autem, quae ad tempus etiam, post stimulatricem actionem sedare solet, hoc multo magis et certius consueta efficit. Utque ejusdem, quovis uno tempore stimulum, ob id ipsum quod stimulus est, imminuta actio sequitur; ita is saepius renovatus, jamque consuetus, potestatem nervosam nimis usque intendendo, eam tandem hujus debilitatem, fibrarumque muscularium, ab ea pendentium, atoniam infert, quae sine sui causa, stimulo repetito, commode ferri nequeant.

Qui effectus, ut sic latius per totum genus nervosum, ita ibi prae caeteris ejus partibus, quo primum semper et recta usque dirigitur, nempe in fibris motum peristalticum continentibus, percipitur.

Simili modo, sedantia ultra victum, sive canali alimentario, si qua sunt, sive generi nervoso alibi corporis, admota, agunt. Hujus generis aëris temperies est. Quae sive frigoris, sedando agentis, sive caloris, vasa exhaurientis et debilitantis, forma, colicam inferre potest. Frigus, musculares vasculorum perspiratoriorum fibras atonia afficiendo, consentientes semper cum his motum peristalticum peragentes similiter afficiunt. Calor, qui immodicus magis est, quales plagae torridae ardores habentur, ubi assidue corpori humano admovetur, assidue, eoque nimis stimulando, in atonicam potestatem vertitur, tonumque in summo corpore imminuens, in canali alimentario, maximeque in intestinis, imminuit.

Hac omnes noxae ut seminium facere possunt, quod ideo acquisitum recte dicitur, ita,

ita, ubi congenitum ſubeſt, id augeant, et tanto magis noceant, neceſſe eſt.

POTESTATES NOCENTES.

Poteſtates nocentes ſunt omnia ea, quae, ſubito et potentius agentia, ſeminium augent. Suntque ea ipſa, quae, paulatim et lentius agentia, ſeminium acquiſitum faciunt, naturale augent. Eadem atonica ſeu ſedantia ſunt. Atoniaque, quam inferunt, ut aliqua ex parte in corpus reliquum, ita ut in ſummum corpus, aut in canalem inteſtinalem, potiſſimum dirigitur.

Quies hoc in loco ſubita, id eſt, quae repente labori aut exercitationi immodicae ſuccedit, intelligitur. Cujus effectus imminutio vel ſuppreſſio perſpirationis eſt, fibrarum, a qua motus periſtalticus pendet, actionem pro rata parte imminuens aut quodammodo etiam ſiſtens. Hic illius effectus colicae neceſſarius eſt. Alter ejuſdem effectus, diarrhoeae neceſſarius, nempe aucta in inteſtinis ſecretio, poteſt aut a co-

lica

lica abeſſe, aut cum ea conjungi. Quod ſi, ut opinor, ſaepius aucta in inteſtinis excretio, ex imminuta perſpiratione incidit; tamen in torpente fibrarum muſcularium, quae motus periſtaltici inſtrumenta ſunt, ſtatu relato, non ad eum motum toto canali augendum, et ſic liquidam alvum dandam, ſed ad abnormem et ſpaſmodicum irritante acredine reddendum, illa pertinet. Humores ſic in inteſtina excreti, et ſic irritantes, mucus, humor inteſtinalis, et exhalatus, ſunt, unam excretionem compoſitam conſtantes, ſiquidem nullus eorum abſque reliquis aut copioſius aut parcius excerni reperitur. Sed alia acredinis cauſa bilis eſt, cujus aucta ſecretio ſimul et excretio ab eadem origine, nempe, perſpiratione impedita, pendet. Quae adeo, eoque quo dictum eſt modo, nocet, ut ſpeciei colicae, quae Bilioſa dicta eſt, opinionem abundantia ejus fecerit. Sed haec non ſemper cauſa, et ſaepe haud obſcurus effectus, eſt, a vomitu, poſtquam is ſupervenit, mulſis ductibus biliariis, pendens. Horum humorum acredo, torpente

motu

motu periſtaltico, irritando hunc in ſpaſmodicum mutat.

Victus ſedans et parum perſpirabilis ex ea materia, quae in ſeminii cauſis expoſita eſt, conſtat, et eodem, quo illic quoque relatum eſt, modo, ſed vehementius, ac repentina magis vi, ſuum effectum edit. Si autem talis materia in perſpirationem forte occluſam coincidit, quales in canali turbas facere poſſit, experientia quotidiana docet. Hinc acredinis, modo relatae, origo. Et ſic, cohibita frigore perſpiratione, poma, olera, radices, aut carnis adeps, colicam millies intulerunt. Quin et eadem, ſedando, et cordis arteriarumque actionem imminuendo, extremarum quoque harum imminuunt, et per ſe perſpirationem hebetant.

Simileque ebrietatis magnae et ſedantium aliorum opus eſt. Quae, ſive in ventriculum, ſive in ſuperficiem externam, ſive denique in nervorum originem, agant, parem ubique, maximeque in partibus morbi ſaevitiae opportunis, atoniam et pares turbas inferunt. Quis, crapula quoties colicae cauſa,

quamque

quamque potens, ſit, ignorat? Nec dubium eſt, quin animi affectiones ſimiliter inteſtina commoveant.

Omnes hae poteſtates, quae, leniore gradu et agere conſuetae, ſeminium acquiſitum faciunt, majore gradu vi repentina, et quaſi uno ictu, ſeminio jam ante intus parato, et ad morbi modum aſſurgere prono, cum hoc conjuncto, morbum tandem excitant. Omnium communis effectus eſt, fibris inteſtinorum muſcularibus torpentibus irritamento eſſe, eaſque, ob id ipſum quod torpent, non ad contractiones validas, quales intra certum modum conſiſtunt, et cum relaxationibus alternant, ſed ad contractiones, quae, dum deficiunt, abnormes et ſpaſmodicas fiunt, excitare. Irritamenti acredinis effectui diſtentio ſive earundem, ſive aliarum rerum, qualis aër fere eſt, addita, inchoatum ſpaſmum auget.

DIAGNOSIS.

Morbi, quos propius colica refert, Hepatitis,

titis, et aliae quaedam abdominis phlegmasiae, et prae reliquis Enteritis, ſunt.

Ab hepatitide diſtinguitur hoc, quod, in eo caſu, qui ſolus colicam refert, nempe, cum jecoris inflammatio ad colon vicina eſt, diaphragmatis affectio jecur, non colon, laborare indicabit. Abſolvetque diſcrimen aliorum hepatitidis ſignorum praeſentia, colicae abſentia.

Eandem a Splenitide, Peritonitide, et ſimilibus vicinorum viſcerum inflammationibus, doloris ſedes, quae in colica circa umbilicum torquet, non in illis, et initio morbi ſemper abſens pyrexia, diſtinguunt.

Quod ſi ſedes doloris, et pleraque alia ſigna, colicae cum enteritide communia fere ſunt; tamen ſola pyrexiae nota, quae ab illa, ſaltem ineunte, ſemper, ab hac nunquam abeſt, ſatis in diſcrimen eſt.

Ad colicam ab omnibus iis phlegmaſiis porro diſtinguendam, ſi quando notae relatae ancipites videantur, cauſae remotae pertinebunt: Quae in colica tales quales memoratae ſunt; cum in phlegmaſiis feminium

nium perpetuum diathesis phlogistica, potestates nocentes perpetuae frigus, et quaecunque aliae diathesin phlogisticam subito augent, intelligantur.

Ileus, qui a plerisque scriptoribus ad enteritidem pertinere creditus est, colica tamen est, cui progrediente morbo aut obstructio justa intestini aut inflammatio supervenerint, notis colicae propriis novae adfectionis effectui praecedentibus dignoscendus. Itaque, si pyrexia in morbi cursu inciderit, inflammatio, si obstinatus stercorisve vomitus, et obfirmata alvi durities, obstructio accessisse, credendae sunt.

Ileus quoque videri potest localis vitii effectus; ut, cum circa corpora duriora, in aliqua intestinorum parte haerentia, nova materia retenta usque impedimentum fixum auget, aut ubi ex aliquo casu, puta, gastritide, sive ideopathica, sive symptomatica, eoque ipsa colica, portio aliqua intestini, applicatis hujus inter se lateribus, concrescit, aut denique, quando post distentionem insolitam, aut ex alia quavis causa, intestini pars in

proximam

proximam recepta eſt. Qui caſus ab idiopathica colica plerumque hoc dignoſcetur, quod ab initio ad finem talis morbi nihil alvo redditur, cum rariſſime in colica aut aër, aut humor tenuis, aut aliqua ex parte ſtercus fluens, non dejici ſoleant. Quod diſcrimen, ſi non ſemper reſpondet, et juſta alvi compreſſio ſine obſtructione inſuperabili reperitur, internum ſtatum diſcernere minus eo refert, quod ſola colicae remedia in utrovis caſu tentanda ſunt, quibus fruſtra habitis, actum fere de aegrotante eſt.

Pro ſpecie colicae habitus eſt affectus, magnam alvi compreſſionem efficiens, Colica Saturnina aut Pictonum nominatus. Ejus cauſa remota plumbum acido, aut extra corpus humanum aut in hoc intus roſum, reperta eſt. Ejuſdem frequens affectus extremorum, maxime ſuperiorum, paralyſis eſt. Qui affectus eo minus mihi colica juſta eſſe videtur, quod cauſa ejus in quoſlibet, et non ſolos in opportunos, agit, quodque etiam diverſum effectum, nempe, paralyſin modo relatam, trahit. Unde, eti-

am inteſtina non colicam, ſed horum fibris actione ſua privatis, et motu periſtaltico deleto, paralyſin adficere credo. A quo morbo, cauſae remotae et paralyſis praeſentis aut abſentis ratione, colica juſta diſtinguenda eſt.

DE EVENTU MORBI JUDICIUM.

Colica ſcite et prudenter curata raro, neglecta aut male adminiſtrata plerumque, ni fallor, exitio eſt. Hinc ex infelice vulgo, qui Naturae, quam medico, credendos potius morbos exiſtimant, plurimi hoc intereunt. Neglecta colica jugulat, quod, irritante ſimul et diſtendente materia creſcente, ſpaſmus, ab ejus effectu pendens, uſque creſcit. Hinc ſimplex colica vertitur in ileum, qui cum inflammatione, aut ſine hac, interficit, aut in gaſtritida ſymptomaticam, cujus praeſentiam pyrexiae et propria idiopathicae gaſtritidis ſigna indicant, aut in obſtructionem relatam, quae Volvulus vulgo dicitur. Quorum aliquid vel ab initio ſubeſſe exiſti-

mandum

mandum eſt, quoties morbus, pro colica habitus, mature et bene curatus, non tamen ſanatur, ſed proprias turbas modo relatas, excitat. Quo in caſu, licet obſtructio abſit, tamen quae intus eſt, conſtrictio plerumque pure ſpaſmodica non eſt, ſed cum vitio locali, ex aliqua memoratarum originum, nexa.

CURATIO.

Conſilium medendi colicae eſt: 1. Spaſmum ſolvere, hinc cauſam ejus irritationem, hinc effectum prius, dein invicem cauſam, diſtentionem, aut etiam recta, tollendo; tum torporis reditui occurrere.

Quod ad conſilium prius attinet, quoniam quamdiu diſtendens cauſa permanet, tamdiu aliud agentia remedia propoſito medici aberrant; igitur ab iis remediis, quae ad ſtercus et congeſtos humores dejiciendos pertinent, initium faciendum, eo commodiora ſunt, quod eorum aliqua ad acres humores auferendos ſimul valent. Sic diſtentionem tollentium primum memoranda

Alvum

Alvum purgantia ſunt, quae rurſus ore dantur, aut in alvum immittuntur.

Ore data alvum varia, et alia lenius, alia gravius, purgant. Quorum quae lenius purgant gravius purgantibus nunc vulgo anteponuntur; propterea quod haec ob acredinem rejici per vomitum periclitantur, inflammationem ultro accendi periclitantem excitant, irritandoque etiam aliqua ex parte ad augendum ſpaſmum pertinent.

E lenius purgantibus cremor tartari commodiorum in numero eſt. Is neque guſtatu ingratus eſt, neque rejici vomitu periclitatur, et perquam leniter, ſed non impotenter, agit. Datus igitur electuarii forma, ad ſemunciam circiter, ſaepe reſpondebit. Alterum medicamentum, leniter quoque purgans, et non acredine irritans aut tormina excitans, ſal neuter Glauberi eſt. Quem guſtatu ingratum, et rejici per vomitum periclitantem, ſexta ſalis communis, quam puriſſimi, parte addita, corrigendum Cullenus judicat. Convenit quoque oleum ricini, ut nuper, periculo facto, exploratum eſt. Quod

ſi

ſi iis, quorum ventriculi oleorum genera minus bene ferunt, ingratum nauſeam excitat, motoque vomitu rejici periclitatur; at, cum potione aliqua merace, qualis ſpiritus Gallicus, aut ſaccharinus eſt, conjunctum gratius erit. Gummi etiam guaiacum bene alvum purgat, neque inflammante opere formidandum videtur. Utque difficilius quidem ventriculo diſſolvitur, ita mucilagine, ſaccharo vel ovi vitello accurate diffuſum, facilius diſſolvi poterit. Idem, parvis doſibus ad drachmas duas datum, alvum bene laxat. Calomelas, qui ad grana decem datus, alvum quidem purgat; quia tamen inflammationis excitandae periculum adit, rectius in hoc morbo omittitur. Denique, tartarum emeticum, parvis doſibus datum, ita in colica eſt, ut ſic pylorum tranſeat, et in inteſtina agens purget. Quod, ob certum prope excitandi vomitus, qui ultro nimis incidere periclitatur, effectum, procul dubio rejiciendum a colicae curatione eſt. Haec remedia fere ſunt, quae ore data, ad alvum purgandam pertinent. Verum eodem conſilio,

In

In alvum quoque varia immittuntur. Ea purgantium ore datorum opus adjuvant, inter quod etiam adhibita, ut ſic quam longiſſime motus periſtalticus excitatur, melius reſpondent. Praeterque hunc effectum, ubi colo contenti dolores ſunt, et a ſtercore inter ejus valvas impacto pendent, clyſmata, ad partem laborantem penetrando, inteſtinum conſtrictum laxare, ſtercus convellere et deducere promittunt. Terebinthina immiſſa ſaepe efficax remedium reperta eſt, et ad unam unciam data plus plurimo colocyntho prodeſſe. Quae tamen et cautam adminiſtrationem poſtulat, et ſtimulando inflammationem impellere minitatur.

Non igitur quieſcere in utere, ne ad extremum hunc effugiens non in alvum intromittatur, ſinendus eſt, ſed cum altero humore bene confuſa ſine mora immittenda. Eademque, ſi aut inflammatio metuitur, aut illius ſtimulus, morae impatiens, intacto ſtercore citius juſto refunditur, omittenda, et ad minus ſtimulantia decurrendum. Sales neutri, ut nitrum et ſal Glauberi, ſaepe et proſpere

ſpere quoque adhibentur. Sed et ii quoque, ſi ſtimulando, re infecta, quod aliquando fit, terebinthinae inſtar, refunduntur, humori minus aut non omnino ſtimulanti poſthabendi. Talis aqua calida eſt. Quae copioſe immiſſa, et non irritando permanens, ſtercus durum mollit, inteſtina relaxat, et diſtendendo purgans, ſaepe feliciter impactas res deducit. Cui ſi ſtimuli aliquid requiritur, ſalis communis paululum reſpondebit. Ejuſdem autem vis relaxans quae, extrinſecus admota, adeo ad ſpaſmum ſolvendum efficax eſt, non intus quoque plurimum prodeſſe, illic etiam relaxando et ſpaſmum imminuendo, non poteſt.

Praeter alvum purgantia, ore et alvo data, aliud eſt, quod, his omnibus fruſtra adminiſtratis, ſaepe alvum dejecit. Id frigida, ſtantis ſuper lapidem frigidum nudis femoribus, cruribus et pedibus affuſa, reperitur.

Ad hoc caput diſtentionis tollendae, licet non purgando agens, primarum viarum dilutio pertinet. Cujus generis ſunt juſcula, ex carne parata, demulcentia, et mollientia, potui

potui data. Haec, quae in dyſenteria, durum ſtercus humectando et molliendo, ad hoc convellendum et depellendum manifeſte pertinent, nec levem opem ferunt, eadem virtute adverſus eundem intus ſtatum, hinc quoque uſui eſſe poſſunt.

Ad irritationem, qua ſpaſmus augetur, componendam, eadem diluentia, particulas acres inter ſe disjungendo, vimque earum frangendo, aliquid valere poſſunt.

Haec medicamenta, ore aut ano data, item diluentia, ſi cum cura urgentur, nec confirmari mora morbus ſinitur, in pleriſque idiopathicae colicae caſibus per ſe ſola reſpondebunt. Verum

Alia ſunt, quae recta ſpaſmum adficiunt. Eorum praecipua ſunt veſicatoria et balneum; quae relaxante virtute, et ſic ſolvendo ſpaſmo idonea, agere videntur. E quibus

Veſicatoria in pleriſque viſcerum, praeque caeteris, abdominis adfectibus, ſive ſpaſmodicis, qualis hic eſt, ſive inflammatoriis, ut prudentiſſimus quiſque medicus jamdudum teſtatur, praeſenti ſunt auxilio. Res certa

est, quoquo modo eam explices. Verum e tribus actionibus, quae vesicatoriis tributae sunt, et nunc quoque quam maxime tribuuntur, stimulante, humorem detrahente, et laxante seu antispasmodica, certe haec in praesente casu est, qua adeo salutifera comperiuntur. Si enim intra breve temporis spatium quam imposita sunt, saltem quam agere coeperunt, non solum validissimus ipsorum intestinorum, sed et abdominis musculorum, spasmus ille, quo, umbilico intro versus spinam retracto, plurima in abdomine quasi tubera, ut sacci pomis referti instar ille videatur, efficiunt, aut ex toto solvitur, aut manifeste remittens locum dat, quo alia remedia interposita morbum tollunt; id nulla humores ad summum corpus pertrahendi virtute, vesicatoria efficiunt; utpote cum neque tantum humoris auferatur, neque ejus abundantia tam noceat, neque quibus viis sic salutaris detractio fiat, ita pateat, ut sic agere remedium existimandum sit. Relaxare igitur primum

tegumenta, dein infra haec ſitorum muſculorum, tum ipſorum inteſtinorum, ſpaſmum veſicatoria judicanda ſunt. Quoniam autem eo ſemper efficaciora ſunt, quo propius partem laborantem imponuntur; igitur, in hoc morbo, ipſi abdomini imponenda ita ſunt, ut umbilico tamen, qui, iis roſus, non tam facile ſaneſcit, abſtineatur.

Balnei vis quoque relaxans ab omnibus agnoſcitur, ipſumque, qui de morbis ſpaſmodicis ſcripſerunt, inter prima remedia omnes habuerunt. Juvenis, qui lauream in hac academia petens, de colica ſcripſit, propria obſervatione relaxantem et antiſpaſmodicam balnei virtutem his verbis comfirmat. ‘ Quin et nos ipſi,’ inquit, ‘ quater balneum, colicae dolorem, nequidquam agentibus, aut pro tempore tantum ſublevantibus fomentis, penitus fugare vidimus. Neque in tribus e quatuor caſibus dolor poſtea unquam rediit. Cumque in una virgine, ſive quod ea irritabili admodum habitu erat, ſive quod alvum ſuam purgare noluit, tamen dolor rediiſſet, manna purgata alvo,

‘ in

'in perpetuum eſt fugatus.' Non igitur juſtum balneum non optimum adverſus colicam auxilium eſt. Quod cum, ut ſaepe, parabile non eſt, pro eo forma ejus, nempe fomenta, utenda ſunt. Fovendumque, niſi eo prius impoſitum veſicatorium prohibeat, abdomen eſt, ſi prohibeat, extrema inferiora *.

Hactenus de conveniente colicae puriori medendi conſilio, deque huic reſpondentibus remediis, dictum ſit. Verum, cum eadem inflammationem ſymptomaticam accendere periclitetur, et toties accendat, ut multi in inflammatione cauſam ejus collocent, vel ad vomitum excitandum, quo omnibus remediis reſiſtitur, et morbus confirmatur, pertineat; ideo quo modo utrique huic periculo occurrendum ſit, paucis exponere propoſiti noſtri erit.

Quod

* Sed vix hoc metu opus eſt; nam, ut ingenioſus et optimus praeceptor Hope ait, haerente adhuc ventri aut tergo veſicatorio, balneum reſpondet, praeterque hoc ad ipſius veſicatorii dolorem leniendum pertinet.

Quod ad inflammationis periculum attinet, licet morbus in torpore ſitus eſſe dictus ſit, qui habitus ab inflammatorio longe diſtat; tamen, ſive hic quodammodo ſubſit, ſive poteſtates nocentes phlogiſticae, et, prae caeteris, frigus, praeceſſerint, ſive denique utraque noxa occurrerit, vel ubi haec quidem deſunt, ſed longior morbi mora partis laborantis, in inflammationem iturae, metum facit, multoque magis, ſi coeptae illius ſigna, quamvis obſcura, prodeunt; in omnibus his caſibus, ad inflammationi occurrendum, vel quodammodo praeſenti medendum, curandi conſilium eſt, vaſa ſanguifera periclitantia relaxare. Quod perficiendi optima via, ſcilicet, ut ex ipſa parte ſanguis detrahatur, quoniam non patet, ideo ad proximam decurrendum, et copioſe ex brachio ſanguis detrahendus. Quae detractio, omnia vaſa relaxando, habitum phlogiſticum, ſi forte ſubeſt, ſolvet, et, hoc facto, affectionem partis levabit, abſenteque illo habitu, ad laborantia vaſa quodammodo effectum tamen perfert. Certe profuiſſe hoc remedium experientia multorum

multorum confirmat. Optimus noſter nuper Praeceptor Gregorius, in praelectionibus ſuis, adeo illud profuiſſe teſtatur, ut, ubi ſpaſmus ingens clyſteri aditum negaret, is, ſanguine miſſo, protinus reciperetur.

Rurſus cum purius ſpaſmodicus morbi ſtatus eſt, ſed mora confirmatus, vel etiamſi inflammationis aliquid inductum, ſed ſanguinis miſſione habitus inflammatorius, qualis qualis fuerit, ſolutus, jamque vomitus non coepit ſolum, ſed viget; ad hunc componendum tumultum, prius antiſpaſmodicum, ſcilicet, opium, utendum erit. Quod, licet motum periſtalticum ſedante opere imminuat, et ſic ad caput mali confirmandum pertinere videatur; tamen, ſedando vomitum et remedia dandi copiam faciendo, manifeſte prodeſt, dum, motum periſtalticum abnormem et inverſum imminuendo, forſitan non omnino nocet, et contra juvat. Nam certe aliud eſt rectum, aliud inverſum illum motum ſiſtere. Verum, ne rationibus a recto abripiamur, quid in aliis caſibus, non diſſimilibus, opium praeſtet, videamus. In lochiorum

chiorum poſt partum profluvio, motus uteri abnormis moleſtos dolores excitat, et ſomnum fugat. Quid opium facit? Poſt opus ejus, etiam copioſius profluvium, ſed ordine et rite procedit, dolores fugantur, reducitur ſomnus. In dyſenteria, ſaepe humorum acredo et ſtercoris duri impactique diſtentio, quem faciunt, in nimium urgent, ſpaſmum. Ibi quoque dandi ſaepe opii neceſſitas eſt; quod remedio efficaci fit. Imminuitur, manente adhuc materia diſtendente, ſpaſmus, et haec aut motu periſtaltico minore, ſed validiſſime per ſe, aut certius quidem purgantibus ſuſtentato, propellitur. De ejus in cholera, ubi, praeter abnormitatem, motus periſtalticus etiam nimius eſt, virtute nil ambigitur, et illic remedio manifeſte, quae in colica metui eſt, ſedans opii proprietas. Et quid ni? certe enim, ſi, quod poſſe nemo dubitat, motus ex parte abnormis et convulſivus ſit, ob id ipſum quod nimius eſt; quicquid igitur imminuat eum, ad ſalutem ſit neceſſe eſt. Sed non in colica, excepto vomitu, adverſus quem pro remedio

dio receptum eſt; de opio perinde ratiocinandum eſt. Cujus illic uſus, qui ad torporem, in quo caput coli poſitum eſt, augendum pertinens, tantum mali ſedando, quantum boni ſpaſmum recta imminuendo, facere periclitatur, periculoſus fore videtur; neque committendum, ut, prae virtutis antiſpaſmodicae fiducia, effecti, quod ſedare et adſtringere alvum notum eſt, periculum adeatur. Tutiuſque videtur aliis laxantibus remediis, ſupra relatis, contentum eſſe, quam ad opium decurrere, vim hujus ſedantem, purgantium ſimul datorum vi, ſuperatam iri ſperantem.

Ubi conſtrictio magna eſt, et nullis remediorum relatorum cedit, ad eam vi ſuperandam medici decurrerunt, et modo aqua calida in alvum, modo argento vivo, aut globis metallicis, ore datis, ejus rei periculum fecerunt.

Si in inteſtinis tenuibus morbus ſedet, aqua ad hunc pervenire et valvam coli ſuperare poſſe, vix ſperanda eſt. Quae contra, ubi coli aliqua pars laborat, alvum relaxando,

laxando, ut ſupra dictum eſt, potius, quam vi diſtendendo, agere putanda eſt.

Argentum vivum in ſtatu pure metallico dari conſuevit. Quod, quoniam non una maſſa, ſed hac in plurimos globulos, humoribus in inteſtinis ubique impeditos, et inter ſe disjunctos, diviſa, ad partem laborantem pervenit, fruſtra eſſe videtur. Idque poſt Ducis Duglaſſii mortem in cadavere ejus exploratum eſt *. Magnus Sydenhamus, qui nullum temere remedium damnaturus fuiſſe credendus eſt, de ileo loquens, ' Methodus,' inquit, ' eum curandi hactenus fere ' incognita fuit, quicquid jactent de uſu argenti vivi et globulorum, quae, praeterquam ' quod parum conducunt, noxam ſaepe haud ' contemnendam inferunt †.'

Neque globos plumbeos aut argenteos, eodem conſilio datos, licet, quacunque eant, pondus circumferentes, felicius agere, ſive ratione ſive experientia adductus judices. Quippe enim per varios inteſtinorum gyros delati

* Cull. prael. et Monr.

† Opera univerſa, pag. 76.

delati, quantum, alibi defcendentes, pondere juvantur, tantum, alibi afcendentes, eodem retardentur neceffe eft. Et, fi ibi inteftini, quod faepe quoque accidit, morbus fedet, quo afcendendum metallo fit, cui pondus ufui effe poteft?

Si quid hujufmodi opem ullam promittit, id tobaccae fumus, in alvum immiffus, eft. Qui valvam coli tranfire et diftendendo inteftina purgare forfitan valet.

Poft fublatum his remediis morbum, quoniam, ut fupra dictum eft, is in feminio, nempe torpore, pofitus eft; ideo diu poft a poteftatibus excitantibus, maximeque iis, quae feminium augere periclitantur, diligenter erit cavendum.

Peracto utcunque hoc opufculo, quicquid in eo erratum fit, quicquid deficiat, quicquid redundet, bonaeve materiae male tractatae culpa, fecus fit admiffum, id omne eo facilius mihi condonatum iri fpero, quod aufus hic juvenilis, quod neceffarius, et temporis anguftia abfolutus, eft. De vobis autem, viri maximi, illuftres florentis acade-

miae Doctores publici, tacendum quam dicendum duco; nihilque cum famae vestrae addi possit, ita mihi gratulari, quod studiorum meorum, vestraeque et academiae gloriae, eadem tempora fuerint, utque haec felicitas, emolumenti generis humani causa, vobis propria sit, mihi fas sit precari.

FINIS.